

CASTELL DE MONTBUI

Aquest castell, avui en ruïnes, corona una elevació a 541 metres sobre el nivell del mar; és aproximadament equidistant dels nuclis de Bigues —terme al qual pertany—, Sant Feliu de Codines i Caldes de Montbui.

Un «castro Montebui» o «castro Monte Bui» surt esmentat, com a terme, l'any 987; cal no confondre dos castells homònims massa acostats: el castell que estudiem ara i el castell de Montbui que cimeja dalt de la Tossa, damunt Igualada. A aquests darrer corresponen aquestes referències. És molt possible que també el nostre castell de Montbui sigui de construcció anterior a l'any 900 (hi ha qui diu de l'època de Borrell II), però amb plena seguretat se n'aprecia l'existència directa arran de la sentència que, l'any 1059, reduïa la gallardia de Mir Geribert a l'obediència dels comtes de Barcelona. En virtut de la sentència, Mir i els seus, cedien a Ramon Berenguer I i Almodis els castells del Port, Besora i Curull, es comprometien a respectar els drets comtals en els castells d'Olerdola i Eramprunyà, i renunciaven al castell de Montbui. Sembla que acceptaren els comtes uns fets consumats quan donaren en compensació a Mir Geribert i progènie les parròquies de Sant Pere de Bigues i de Sant Esteve de Palaudàries (Palazdàries), que havien estat de Gombau de Besora, i les de Sant Feliu de Codines, (Cudines), Sant Mateu de Monttui (Montbui), Santa Eulàlia de Ronçana (de Oronçana), Sant Genís de l'Ametlla (de Amenola), Sant Andreu de Samalús (de Samalucio), Sant Julià de Lliçà (Lliçan) i Santa Maria de Caldes (Calles), formant un conjunt de gran extensió que Mir ja s'hauria apropiat.

Abans de la plasmació del feu de Montbui —any 1042—, advertim ja la menció del castell («Castrum monteboium») en la donació de l'església de Sant Miquel del Fai, feta per Gombau a la comunitat de Sant Víctor de Marsella. El mateix Gombau en el seu testament sacramental de l'any anterior, deixava el patronat de l'esmentada església a la seva filla Guisla i al seu gendre Mir Geribert, «qui post me Montem Boium devent tenere omnique tempore». Gombau, com senyor de Montbui, posseïa ja la propietat jurisdiccional i la feudal quan, en abril de 1043, comprà als comtes Ramon Berenguer i Elisabet la propietat alodial de la parròquia de Riells.

Mir Geribert i la seva esposa encomaren el castell a Geribert Ademar, en 1060, any en que trobaren la mort Mir i el seu fill Bernat, lluitant contra els seus antics amics els sarraïns de Tortosa. És de creure que el comte Ramon Berenguer I, fou força condescendent amb el clan de Mir Geribert, també pel que afecta al castell de Montbui, puix que, en l'indicat any 1060, Mir Geribert i la seva muller Guisla, donaren a Geribert Ademar la dominicatira que tenien en la parròquia de Sant Feliu de Codines i, en 1070, Gombau Miró cedí el castell de Montbui al seu germà Arnau. A través de tots aquests noms, s'intueix una continuïtat familiar.

El 1113 el castell fou llegat per Bernat Guanagar al seu fill Berenguer Bernat.

En octubre de 1135, fou signat el conveni entre el comte de Barcelona i Guillem de Sant Martí: aquest declarava prendre per muller a Beatriu de Montcada, rebia l'honor de Montcada i pel mateix i pels feus de Montbui i Montornès, prestava al comte els homenatges corresponents. L'arbre geneològic de la família Sant Martí ens permet de remuntar alguns estadis. El Guillem de Sant Martí que casà amb Beatriu de Montcada, era fill de Jordà Mir de Sant Martí i aquest, al seu torn, era fill d'Arnau Mir de Sant Martí, germà de Gombau Mir. No dubtem que aquests dos germans, fills de Mir Geribert i de Guisla, són els personatges que han comparegut documentalment en 1070. En conseqüència, conjeturem que els individus que trobem situats en 1113, poden tenir vinculació amb la castllania.

En 1165 fou feta transacció entre el comte de Barcelona i el senescal Guillem Ramon de Montcada, per la qual aquest

tornà el domini senyorial de Caldes que el pare del comte havia donat als Montcada.

En 1171, Berenguer de Cabanes, féu donació del castell a Bernat de Montbui. L'any següent, Guillem de Bell-lloc, senyor de La Roca, es titula, en el seu testament, «senyor de Montbui». Posseïa els castells de Bell-lloc, La Roca, Montornès, Far, Mataró, Montbui, Tagamanent, Foix, Font-Rubí i Subirats. Sabem emparentats els Bell-lloc amb els Cabanes, i, això ha d'explicar la introducció d'aquest cognom. En març de 1178, Ramon de Cabanes vengué el castell de Montbui a Pere de Sentmenat, per 30 morabetins.

Bernat de Montbui ordenà testament en 1201, deixant el castell de Montbui a la filla Guillema i al fill d'aquesta, Arnau. El testador, segons sembla, vivia encara en 1210.

El castell i la senyoria de Montbui pertanyen, en 1253, al bisbe de Barcelona, Berenguer de Palou, qui els havia comprats. Feia un segle i mig —des de 1108— que l'església de Sta. Maria de Caldes havia estat concedida, pel comte de Barcelona, a la Seu barcelonina. Ja en 1240 la vila de Caldes pertanyia al bisbe de Barcelona.

En 1289, Simó des Llor, traspassà la Castllania de Montbui al seu fill.

Fra Bernat Peregrí, de l'ordre de framenors (1284-1290), empenyorà el castell de Montbui, per tal de poder atendre despeses.

En visió ràpida, consignem que: en 1290 el bisbe de Barcelona empenyorà el castell, per 10.000 sous, a favor de Pere Marquès; en 1308, foren fetes obres de reconstrucció al castell; en 1331 tenia el castell el canonge barceloní Miquel de Palou; i en el període 1351-1359 el castell servia de presó del bisbat, on els capellans vivien a pa sec i aigua, tres vegades per setmana. Campillo comunica que el «Castrum de Monte Bovino», de la jurisdicció del prelat de Barcelona, comptava amb «precipuas carceres».

A 13 de maig de 1381, venda de l'infant Joan, a Ramon de Planella, de la Baronia de Montbui. Ramon de Planella era armer de l'infant Joan.

El 1394 el bisbe barceloní atlegava tenir drets sobre el castell.

El segle XIV resultà molt agitat per a la Baronia de Montbui. En 1320 hi ocorregueren bregues entre Ramon de Castellet i Bernat de Plegamans i els adeptes respectius. Caldes anà perdent les funcions de capitalitat de la vegueria del Vallès, les quals passaren a Granollers. En 1351, el rei Pere el Cerimoniós, estengué a Caldes els usos i costums de Barcelona. En 1377 vengué, a carta de gràcia, per 20.000 sous, les viles de Caldes i Granollers, al seu fill Martí. En 1379, bregues entre senyors feudals. En 1382, Caldes i Granollers foren venudes per 20.000 sous a Pere, Comte d'Urgell.

El 22 d'octubre de 1408, el rei Martí va vendre els mer i mixt i peris en el castell de Montbui, a Ramon de Torrelles, senyor del castell de La Roca. A l'esposa d'aquest —Elionor—, el comte d'Urgell, Jaume «el Dissortat», va vendre la senyoria de Caldes per 10.000 florins.

Cançó de protesta: en 1412 els 11 pobles de la Baronia es queixaven d'haver estat expoliats del privilegi de no ésser alienats de la corona:

«A 8 de Noembre 1481, Licencia del rei Ferrando als de Montbui de quitarse del Baró Torrelles, y per haver lo diner pogan imposar Delme. Imposits, y Tallas, i pendrer Censal.